T006 A HÀM VI Q43 Bà La Diên

Đại Tạng Kinh (Linh Sơn Pháp Bảo)

TAÏP A-HAØM QUYEÅN 43

KINH 1164. BAØ-LA-DIEÂN1 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Loäc uyeån, truù xöù cuûa caùc Tieân nhaân, nöôùc Ba-la-naïi. Baáy giôø, coù soá ñoâng caùc Tyø-kheo2 tuï taäp taïi giaûng ñöôøng baøn luaän nhö vaày: “Chö Toân, nhö lôøi Ñöùc Theá Toân ñaõ ñaùp cho caâu hoûi Baø-la-dieân- ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc3: Neáu ngöôøi bieát nhò bieân, Khoâng dính maéc khoaûng giöõa; Ñöôïc goïi Ñaïi tröôïng phu, Khoâng meâ luyeán nguõ duïc, Thoaùt chæ khaâu öu phieàn4. “Chö Toân, nhöõng caâu naøy coù nghóa gì? Theá naøo laø bieân? Theá naøo laø hai bieân? Theá naøo laø giöõa? Theá naøo laø thôï khaâu? Theá naøo laø tö, do trí môùi bieát, baèng lieãu tri maø lieãu tri; khi ñöôïc bieát bôûi trí, ñöôïc lieãu tri bôûi lieãu tri, thì toät meù khoå, thoaùt khoûi khoå?” Coù ngöôøi ñaùp: “Saùu noäi nhaäp xöù laø moät bieân; saùu ngoaïi nhaäp xöù laø bieân thöù hai;

1. Ñaïi Chaùnh quyeån 43. AÁn Thuaän, 2. Töông öng Nhaäp xöù (Tuïng 2), hai traêm taùm möôi laêm kinh: 188-462; Ñaïi chaùnh: 188-255 (cuoái quyeån 7 – heát quyeån 9), 1164-1177 (quyeån 43), 273-342 (quyeån 11-12). Quoác Dòch, 2. Töông öng Nhaäp, möôøi hai phaåm. Quoác Dòch, quyeån 12, “2. Töông öng Nhaäp”, phaåm 12. Phaät Quang, quyeån 10. Paøli, A. 6. 61. Paøraøyana. 2. Paøli: Sambahulaønaö theraønaö bhikkhuønaö, soá ñoâng caùc Tyø-kheo Thöôïng toïa. 3. Baø-la-dieân-ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc sôû vaán ; Nhöõng caâu hoûi cuûa Ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc (Tissametteyyamaønava-pucchaø), trong phaåm Ba-la-dieân (Paøraøyana). Paøli: Sn. 5. 3. Tisamettyyamaønavapucchaø. 4. Haùn: sieâu xuaát phuøng traát öu . Paøli: taö bruømi mahaøpuriso’ti, so idha sibbinimaccagaø, (…) ngöôøi aáy Ta goïi laø Ñaïi tröôïng phu maø ôû ñaây ñaõ thoaùt khoûi ngöôøi thôï may.

thoï laø ôû giöõa; aùi laø thôï khaâu. Thaân caän vôùi aùi5, roài do bôûi nhaân naøy nhaân kia maø thaân laàn laàn taêng tröôûng xuaát sanh6. Nhöõng phaùp naøy do trí maø bieát, do lieãu tri maø lieãu tri. Khi ñöôïc bieát bôûi trí, ñöôïc lieãu tri bôûi lieãu tri, thì toät meù khoå, môùi thoaùt khoûi khoå.” Laïi coù ngöôøi noùi: “Ñôøi quaù khöù laø moät bieân; ñôøi vò lai laø bieân thöù hai; ñôøi hieän taïi laø giöõa; aùi laø thôï khaâu. Taäp caän nhöõng aùi naøy, do bôûi nhaân naøy nhaân kia maø thaân laàn laàn taêng tröôûng xuaát sanh... cho ñeán thoaùt khoå.” Laïi coù ngöôøi noùi: “Thoï laïc laø moät bieân; thoï khoå laø bieân thöù hai; khoâng khoå khoâng laïc laø giöõa; aùi laø thôï khaâu. Taäp caän nhöõng aùi naøy, töï thaân sôû ñaéc do chuùng laàn laàn taêng tröôûng xuaát sanh... cho ñeán thoaùt khoå.” Laïi coù ngöôøi noùi: “Höõu laø moät bieân; taäp laø bieân thöù hai; thoï laø giöõa; aùi laø thôï khaâu. Nhö vaäy noùi ñaày ñuû,... cho ñeán thoaùt khoå.” Laïi coù ngöôøi noùi: “Thaân laø moät bieân; thaân taäp laø bieân thöù hai; aùi laø thôï khaâu. Nhö vaäy noùi ñaày ñuû,... cho ñeán thoaùt khoå.” Laïi coù ngöôøi noùi: “Taát caû nhöõng gì chuùng ta noùi ra khoâng gioáng

nhau, chæ ñöa ra nhöõng dò thuyeát, khoâng hy voïng gì ñeå hieåu ñöôïc. Theá Toân noùi gì khaùc trong kinh “Nhöõng caâu hoûi cuûa Ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc”? Chuùng ta neân ñeán Theá Toân baïch hoûi, nhö nhöõng gì Theá Toân daïy, chuùng ta phuïng trì.” Baáy giôø, caùc Tyø-kheo ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu leã döôùi chaân, roài ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Theá naøo, baïch Theá Toân, coù nhöõng thuyeát khaùc nhau veà kinh Ba-la-dieân-ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc sôû vaán, vöøa roài caùc Tyø-kheo nhoùm hoïp taïi giaûng ñöôøng, baøn luaän nhö vaày: ‘Nhöõng gì maø Theá Toân ñaõ daïy trong kinh Ba-la-dieân-ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc sôû vaán, veà hai bieân... cho ñeán thoaùt khoå.’ Coù ngöôøi baûo: ‘Noäi luïc nhaäp xöù laø moät bieân, ngoaïi luïc

5.

Ñaïi Chaùnh: thoï ¨ü . Quoác Dòch vaø Phaät Quang ñoïc laø thoï ¨ü . AÁn Thuaän ñoïc laø aùi

R .

6.

Paøli: taòhaø hi naö sibbati tassa tasseva bhavassa abhinibbatiyaø, do aùi deät thaønh caùi aáy neân daãn ñeán söï xuaát hieän cuûa höõu.

nhaäp xöù laø bieân thöù hai, thoï ôû giöõa, aùi laø thôï khaâu. Noùi ñaày ñuû nhö tröôùc. Taát caû ñeàu khoâng quyeát ñònh ñöôïc, neân hoâm nay chuùng con ñeán ñaây thænh vaán Theá Toân veà nhöõng nghóa naøy. Nhöõng gì chuùng con noùi, ai laø ngöôøi naøo noùi ñuùng nghóa?” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Nhöõng gì caùc oâng ñaõ noùi ñeàu laø kheùo noùi. Nay Ta seõ vì caùc oâng maø noùi veà kinh khaùc. Ta ñaõ vì Ba-la-dieân-ñeâ-xaù-di-ñöùc-laëc, coù noùi kinh khaùc. Xuùc laø moät bieân; xuùc taäp laø bieân thöù hai; thoï7 laø ôû giöõa; aùi laø thôï khaâu. Sau khi ñaõ taäp caän aùi roài, thaân naøy thaân kia duyeân vaøo ñoù maø taêng tröôûng xuaát sanh. Ñoái vôùi phaùp naøy, do trí môùi bieát, do lieãu tri maø lieãu tri. Do ñöôïc bieát bôûi trí, lieãu tri bôûi lieãu tri, maø toät cuøng meù khoå, thoaùt khoûi khoå.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1165. TAÂN-ÑAÀU LOÂ8 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Toân giaû Taân-ñaàu-loâ9 ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi Caâu- dieäm-di. Baáy giôø, coù Quoác vöông Baø-sa teân Öu-ñaø-dieân-na10, ñeán choã Toân giaû Taân-ñaàu-loâ. Thaêm hoûi nhau xong, ngoài lui qua moät beân, Quoác vöông Baø-sa Öu-ñaø-dieân-na baïch Toân giaû Taân-ñaàu-loâ: “Coù ñieàu muoán hoûi, Toân giaû coù raûnh roãi ñeå ñaùp cho khoâng?” Toân giaû Taân-ñaàu-loâ ñaùp: “Naøy Ñaïi vöông, Ñaïi vöông cöù hoûi, ñieàu gì bieát toâi seõ ñaùp.” Quoác vöông Baø-sa Öu-ñaø-dieân-na hoûi Toân giaû Taân-ñaàu-loâ: “Nhaân gì, duyeân gì, maø caùc Tyø-kheo tuoåi treû môùi hoïc, xuaát gia chöa laâu ôû trong Phaùp luaät naøy, soáng raát an laïc, caùc caên hoøa duyeät, töôùng maïo saùng suûa, da deû töôi toát, thích tónh, ít ñoäng, maëc tình ngöôøi

7.

Paøli: phassanirodho majjhe, xuùc dieät laø ôû giöõa.

8.

Paøli, S. 35. 127. Bhaøradvaøja.

9.

Taân-ñaàu-loâ . Paøli: Piòñolabhaøradvaøja.

10.

Baø-sa vöông Öu-ñaø-dieân-na . Udena.

khaùc maø soáng11, taâm nhö daõ thuù, kham naêng suoát ñôøi tu trì phaïm haïnh, thanh tònh thuaàn nhaát?" Toân giaû Taân-ñaàu-loâ ñaùp: "Nhö nhöõng gì Phaät, Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, laø baäc Tri giaû, Kieán giaû, ñaõ daïy caùc Tyø-kheo: 'Tyø-kheo caùc oâng, neáu gaëp ngöôøi nöõ lôùn tuoåi thì neân coi nhö meï. Gaëp ngöôøi trung nieân thì neân coi nhö chò em. Gaëp ngöôøi non treû thì neân coi nhö con. Vì nguyeân nhaân naøy neân caùc Tyø-kheo tuoåi treû xuaát gia chöa bao laâu ôû trong Phaùp luaät naøy soáng an laïc, an oån, caùc caên hoøa duyeät, töôùng maïo saùng suûa, da deû töôi maùt, thích tónh, ít ñoäng, maëc tình ngöôøi khaùc maø soáng, taâm nhö daõ thuù, kham naêng suoát ñôøi tu trì phaïm haïnh, thanh tònh thuaàn nhaát." Quoác vöông Baø-sa Öu-ñaø-dieân-na hoûi Toân giaû Taân-ñaàu-loâ: "Hieän taïi ngöôøi theá gian, taâm tham caàu, duø coù gaëp ngöôøi lôùn tuoåi coi nhö meï, trung nieân coi nhö chò, non treû coi nhö con. Nhöng luùc ñoù taâm hoï cuõng theo söï thieâu ñoát cuûa tham duïc, saân nhueá, ngu si maø khôûi leân. Coøn coù nhaân duyeân naøo ñaëc bieät hôn khoâng?" Toân giaû Taân-ñaàu-loâ noùi vôùi quoác vöông Baø-sa Öu-ñaø-dieân-na: "Coøn coù nhaân duyeân khaùc nöõa. Nhö Theá Toân Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, laø baäc Tri giaû, Kieán giaû, ñaõ daïy caùc Tyø- kheo: 'Thaân naøy töø chaân ñeán ñænh ñaàu, boä xöông ñöôïc treùt bôûi thòt, ñöôïc che ñaäy bôûi moät lôùp da moûng, trong ñoù chöùa daãy ñaày nhöõng thöù baát tònh. Quaùn saùt taát caû: toùc, loâng, moùng, raêng, buïi dô, nöôùc daõi, da, thòt, xöông traéng, gaân, maïch, tim, gan, phoåi, laù laùch, thaän, ruoät, daï daøy, ruoät non, ruoät giaø, baøo, nöôùc maét, moà hoâi, nöôùc muõi, nöôùc boït, môõ, tuûy, ñaøm aâm, muû, maùu, dòch naõo, phaån, nöôùc tieåu12.' Naøy Ñaïi vöông, vì nhaân naøy, duyeân naøy, neân caùc Tyø-kheo tuoåi treû xuaát gia chöa bao laâu ôû trong Phaùp luaät naøy, vaãn soáng an laïc, an oån... cho ñeán thanh tònh traøn ñaày thuaàn nhaát." Quoác vöông Baø-sa Öu-ñaø-dieân-na hoûi Toân giaû Taân-ñaàu-loâ:

11. Haùn: nhieäm tha nhi hoaït ¥ô ¥L ¦Ó ¬¡ . Ñoái chieáu Paøli: samannaøgataø paæhamena vayasaø anikilìtaøvino kaømesu, vôùi tuoåi traùng nieân ñaàu ñôøi maø khoâng ñoaùi hoaøi ñeán caùc duïc voïng. 12. Baûn lieät keâ ba möôi hai thöù baát tònh trong thaân. Baûn Haùn, nhieàu hôn.

"Taâm ngöôøi hay phieâu nhanh. Neáu quaùn baát tònh, coù khi seõ theo töôûng tònh maø hieän. Vaäy coøn coù nhaân duyeân naøo khieán cho Tyø-kheo tuoåi treû xuaát gia chöa bao laâu trong Phaùp luaät naøy, soáng an laïc, an oån... cho ñeán thanh tònh traøn ñaày thuaàn nhaát khoâng?" Toân giaû Taân-ñaàu-loâ ñaùp: "Coøn coù nhaân duyeân khaùc nöõa. Nhö Theá Toân Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc, laø baäc Tri giaû, Kieán giaû, ñaõ daïy caùc Tyø- kheo: 'Caùc oâng neân giöõ gìn caùc caên moân, kheùo thu nhieáp taâm mình. Neáu maét thaáy saéc, chôù naém baét saéc

töôùng, chôù naém baét hình töôùng toát ñeïp, maø taêng theâm söï chaáp giöõ13. Neáu ñoái vôùi maét maø khoâng an truï vôùi söï thuùc lieãm, nhöõng phaùp aùc baát thieän tham öu theá gian seõ loït vaøo taâm mình. Cho neân caùc oâng phaûi giöõ gìn luaät nghi cuûa maét. Ñoái tai vaø aâm thanh, muõi vaø muøi, löôõi vaø vò, thaân vaø xuùc, yù vaø phaùp cuõng laïi nhö vaäy,... cho ñeán giöõ gìn luaät nghi cuûa yù.” Baáy giôø quoác vöông Baø-sa, Öu-ñaø-dieân-na hoûi Toân giaû Taân-ñaàu- loâ: “Laønh thay! Kheùo noùi Phaùp,... cho ñeán giöõ gìn luaät nghi caùc caên. Baïch Toân giaû Taân-ñaàu-loâ, toâi cuõng nhö vaäy, coù khi khoâng giöõ gìn thaân, khoâng giöõ gìn luaät nghi caùc caên, khi vaøo cung khoâng nhaát nieäm, thì taâm mình sanh ra tham duïc höøng höïc, ngu si thieâu ñoát. Ngay khi ñoùng cöûa phoøng ôû moät mình, ba ñoäc cuõng laïi thieâu ñoát taâm mình, huoáng laïi laø ôû trong cung. Laïi coù luùc toâi kheùo nhieáp hoä ñöôïc caùc caên, nhieáp hoä ñöôïc thaân mình, chuyeân taâm nhaát nieäm, thì khi vaøo trong cung, tham duïc, nhueá, si khoâng coøn daáy khôûi thieâu ñoát taâm mình; khi ôû trong cung noäi coøn khoâng bò thieâu ñoát thaân taâm, huoáng chi laø khi ôû moät mình. Vì vaäy cho neân do nhaân naøy, do duyeân naøy hay khieán cho Tyø-kheo tuoåi treû xuaát gia chöa bao laâu trong Phaùp luaät naøy soáng an laïc, an oån,... cho ñeán thanh tònh traøn ñaày thuaàn nhaát.” Sau khi quoác vöông Baø-sa, Öu-ñaø-dieân-na nghe nhöõng gì Toân giaû noùi, hoan hyû, tuøy hyû töø choã ngoài ñöùng daäy ra veà.

M

13. Taêng thöôïng chaáp trì . Veà thuû hoä caên moân.

KINH 1166. VÍ DUÏ TAY CHAÂN14 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Vì coù tay, neân bieát coù laáy boû. Vì coù chaân neân bieát coù tôùi lui. Vì coù caùc khôùp neân bieát coù co duoãi. Vì coù buïng neân bieát coù ñoùi khaùt. Cuõng vaäy, Tyø-kheo, vì coù maét neân coù nhaõn xuùc laøm nhaân duyeân sanh ra caûm thoï beân trong, hoaëc khoå laïc, hoaëc khoâng khoå khoâng laïc. Tai muõi löôõi thaân yù laïi cuõng nhö vaäy. “Naøy caùc Tyø-kheo, neáu khoâng tay thì khoâng bieát laáy boû. Neáu khoâng chaân thì khoâng bieát tôùi lui. Neáu khoâng coù caùc khôùp thì khoâng bieát co duoãi. Neáu khoâng coù buïng thì khoâng bieát ñoùi khaùt. Cuõng vaäy, caùc Tyø-kheo, neáu khoâng coù maét thì khoâng coù nhaõn xuùc laøm nhaân duyeân sanh ra caûm thoï beân trong, hoaëc khoå, hoaëc laïc, hoaëc khoâng khoå khoâng laïc. Tai muõi löôõi thaân yù laïi cuõng nhö vaäy.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1167. CON RUØA15 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Vaøo thôøi quaù khöù, coù ñaùm coû trong soâng vaø coù con ruøa soáng trong buïi coû aáy16. Khi ñoù coù moät con daõ can ñoùi ñi tìm thöùc aên. Vöøa thaáy con ruøa, noù voäi nhaûy tôùi voà laáy. Con ruøa thaáy vaäy, lieàn thu heát ñaàu ñuoâi vaø boán chaân vaøo trong mai17. Daõ can canh ñôïi con ruøa thoø

14.

Paøli, S.35.195-196. Hatthapaødupama.

15.

Paøli, S.35.199. Kumma.

16.

Paøli: saøyaöhasamayaö anunadìtìre gocarapasuto ahosi, buoåi chieàu, noù ñi doïc bôø soâng ñeå kieám moài.

17.

Haùn: taøng luïc . Paøli: soòñipaócamaøni aígaøni, naêm chi maø caùi ñaàu laø thöù naêm.

ñaàu, chaân ra laø chuïp aên lieàn. Nhöng chôø laâu quaù, maø nhaát ñònh ruøa khoâng thoø ñaàu vaø chaân ra. Daõ can ñoùi quaù, töùc toái boû ñi. “Naøy caùc Tyø-kheo, ngaøy nay caùc oâng cuõng laïi bieát nhö vaäy. Ma Ba-tuaàn luoân luoân doø xeùt tìm cô hoäi beân caùc oâng. Mong ñôïi maét caùc oâng ñaém saéc, tai nghe tieáng, muõi ngöûi muøi, löôõi neám vò, thaân xuùc chaïm, yù nhôù phaùp maø xuùi duïc sanh taâm ñaém nhieãm saùu traàn. Cho neân Tyø-kheo, caùc oâng phaûi luoân luoân giöõ gìn luaät nghi cuûa maét. Khi ñaõ giöõ gìn an truï nôi luaät nghi cuûa maét roài, duø maét coù sanh khôûi hoaëc duyeân caûnh ñi nöõa thì aùc Ma Ba-tuaàn cuõng khoâng theå tìm ñöôïc cô hoäi. Tai muõi, löôõi, thaân, yù cuõng laïi nhö vaäy. Duø saùu caên kia coù sanh khôûi hoaëc duyeân caûnh ñi nöõa, thì chuùng cuõng khoâng theå tìm ñöôïc tieän lôïi. Gioáng nhö con ruøa, daõ can khoâng theå tìm ñöôïc cô hoäi naøo.” Baáy giôø Phaät lieàn noùi keä: Ruøa vì sôï daõ can, Daáu thaân vaøo trong mai. Tyø-kheo kheùo nhieáp taâm, Daáu kín caùc giaùc töôûng. Khoâng nöông, khoâng sôï haõi18, Kín taâm, chôù noùi naêng.19 Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1168. LUÙA20 Toâi nghe nhö vaày:

Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:

18.

Paøli: anissato aóóamaheæhayaøno, khoâng y töïa, khoâng toån thöông keû khaùc. Sôù giaûi: taòhaødiææhinissayehi anissito, khoâng y töïa aùi kieán.

19.

Paøli: parinibbuto nuøpavadeyya kaóci, hoaøn toaøn vieân tòch, khoâng coù gì cheâ traùch. Baûn Haùn ñoïc: parinivuto, hoaøn toaøn ñöôïc che kín.

20.

Paøli, S. 35. 207. Yavakalaøpi.

“Thí nhö luùa21 ñaët ôû ngaõ tö ñöôøng, coù saùu traùng nieân caàm chaøy giaõ, trong choác laùt naùt ra nhö buïi. Roài ngöôøi thöù baûy caàm chaøy giaõ laïi. Naøy caùc Tyø-kheo, yù caùc oâng theá naøo, ñoáng luùa ñaõ bò saùu ngöôøi giaõ, roài ngöôøi thöù baûy giaõ laïi, luùc naøy bò naùt nhöø phaûi khoâng?” Caùc Tyø-kheo baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ñuùng vaäy.” Phaät daïy: “Naøy caùc Tyø-kheo, cuõng vaäy, ngöôøi ngu si bò saùu xuùc nhaäp xöù neän ñaû. Nhöõng gì laø saùu? Ñoù laø nhaõn

xuùc nhaäp xöù thöôøng neän ñaû. Tai, muõi, löôõi, thaân, yù xuùc nhaäp xöù thöôøng neän ñaû. Ngöôøi ngu si kia, tuy bò saùu xuùc nhaäp xöù neän ñaû, nhöng vaãn coøn yù nieäm mong caàu sanh höõu ñôøi vò lai22, nhö ngöôøi thöù baûy giaõ laïi cho naùt theâm. “Naøy caùc Tyø-kheo, neáu noùi laø ngaõ23, ñoù laø dao ñoäng; noùi laø ngaõ sôû, ñoù laø dao ñoäng; vò lai seõ hieän höõu, ñoù laø dao ñoäng; vò lai seõ khoâng hieän höõu, ñoù laø dao ñoäng; seõ laïi coù saéc, ñoù laø dao ñoäng24; seõ laïi khoâng saéc, ñoù laø dao ñoäng; seõ laïi coù töôûng, ñoù laø dao ñoäng; seõ laïi khoâng coù töôûng, ñoù laø dao ñoäng; seõ laïi khoâng phaûi coù töôûng, chaúng phaûi khoâng töôûng, ñoù laø dao ñoäng. Vì dao ñoäng neân laø beänh, vì dao ñoäng neân laø ung nhoït, vì dao ñoäng neân laø gai nhoïn, vì dao ñoäng neân laø dính maéc. Chaân chaùnh quaùn saùt raèng vì dao ñoäng neân laø khoå; do ñoù ñöôïc taâm khoâng dao ñoäng, tu taäp nhieàu, an truï, coät nieäm, chaùnh trí. Gioáng nhö dao ñoäng, tö löông, hö cuoáng25 cuõng nhö vaäy. “Vì coù haønh do aùi. Noùi ngaõ, ñoù laø aùi26; noùi ngaõ sôû, ñoù laø aùi; noùi vò

21. Haùn: hoaøng maïch úæ ³Á . Paøli: yavakalaøpì, boù luùa. 22. Ñöông lai theá höõu . Paøli: aøyaøtiö punabbhava, höõu taùi sanh trong ñôøi töông lai. 23. Paøli: asmì ti, iójatam etam, noùi raèng “Toâi hieän höõu”, ñaây laø söï dao ñoäng. 24. Paøli: asmì’ ti…iójitam etaö, ayam aham asmì’ti …bhavissan’ti … Na bhavissan’ti …ruøpì bhavissan’ti … iójitam etaö: “Toâi hieän höõu, ñaây laø caùi bò dao ñoäng (lung lay, laéc lö). Caùi naøy laø toâi… Toâi seõ hieän höõu… Toâi seõ khoâng hieän höõu … seõ coù saéc… ñaây laø caùi bò dao ñoäng. 25. Tö löông, hö cuoáng . Paøli: asmì ’ti … phanditam etaö: Toâi hieän höõu, ñaây laø caùi bò chaán ñoäng (run raåy); asmì’ti… papaócitam etaö: toâi hieän höõu, caùi naøy laø hyù luaän. 26. Ngaõ … aùi; Paøli: asmì’ti… maønagatam etaö, toâi hieän höõu, caùi naøy laø maïn.

lai seõ hieän höõu, ñoù laø aùi; noùi vò lai seõ khoâng hieän höõu, ñoù laø aùi; noùi seõ coù saéc, ñoù laø aùi; noùi seõ khoâng coù saéc, ñoù laø aùi; noùi seõ coù töôûng, ñoù laø aùi; noùi seõ khoâng töôûng, ñoù laø aùi; noùi seõ chaúng phaûi töôûng, chaúng phaûi khoâng töôûng, ñoù laø aùi. Vì aùi neân laø beänh, vì aùi neân laø ung nhoït, vì aùi neân laø gai nhoïn. Chaân chaùnh quaùn saùt raèng vì dao ñoäng neân laø khoå; do ñoù ñöôïc taâm khoâng dao ñoäng, tu taäp nhieàu, an tru, coät nieäm, chaùnh trí. “Naøy caùc Tyø-kheo, vaøo thôøi quaù khöù, A-tu-la ñem quaân chieán ñaáu vôùi Ñeá Thích. Khi aáy Thieân ñeá Thích baûo chö Thieân Tam thaäp tam raèng: ‘Hoâm nay chö Thieân cuøng chieán ñaáu vôùi A-tu-la. Neáu chö Thieân thaéng, A-tu-la thua, thì haõy baét soáng vua A-tu-la, laáy daây coät chaët laïi naêm choã ñem veà cung trôøi.’ Vua A-tu-la cuõng noùi vôùi binh chuùng mình: ‘Hoâm nay A-tu-la cuøng chieán ñaáu vôùi chö Thieân. Neáu A- tu-la thaéng, chö Thieân thua, thì haõy baét soáng Thieân ñeá Thích, laáy daây coät chaët laïi naêm choã ñem veà cung A-tu-la.’ “Trong luùc ñaùnh nhau, chö Thieân thaéng, A-tu-la thua. Baáy giôø chö Thieân Tam thaäp tam baét soáng ñöôïc vua A-tu-la laø Tyø-ma-chaát-ña- la, troùi naêm choã, ñem veà cung trôøi. Luùc naøy, vua A-tu-la Tyø-ma-chaát- ña-la, thaân bò troùi naêm choã, ñöôïc ñaët treân ñieän Chaùnh phaùp, cho höôûng thuï naêm thöù duïc laïc cuûa chö Thieân. Vua A-tu-la Tyø-ma-chaát-ña-la töï nghó: ‘Chö Thieân tuy laø

gioûi, nhöng chæ coù A-tu-la laø hieàn thieän thoâng tueä hôn. Nay ta seõ trôû veà cung A-tu-la.' Trong luùc ñang nghó nhö vaäy, thì töï thaáy thaân mình naêm choã bò daây aáy coät chaët laïi, nguõ duïc cuûa chö Thieân töï nhieân bieán maát. "Vua A-tu-la Tyø-ma-chaát-ña-la laïi nghó: 'A-tu-la tuy gioûi, nhöng chö Thieân hieàn thieän trí tueä vaø saùng suoát hôn, nay ta seõ ôû laïi cung trôøi naøy.' Trong luùc ñang nghó nhö vaäy, thì töï thaáy naêm choã thaân mình daây loûng ra, nguõ duïc chö Thieân töï nhieân xuaát hieän trôû laïi. "Tuy vua A-tu-la Tyø-ma-chaát-ña-la bò söï coät troùi vi teá nhö vaäy, nhöng söï coät troùi cuûa Ma Ba-tuaàn caøng vi teá hôn. Khi taâm bò dao ñoäng, thì lieàn theo ñoù bò ma coät. Taâm khoâng dao ñoäng thì cuõng lieàn theo ñoù ma côûi ra. Cho neân, caùc Tyø-kheo, phaûi luoân luoân truï vaøo taâm khoâng dao ñoäng, chaùnh nieäm, chaùnh trí. Caàn phaûi hoïc nhö vaäy." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M

KINH 1169. CAÂY ÑAØN27 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di, Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Neáu vôùi Tyø-kheo hay Tyø-kheo-ni naøo, ôû nôi saéc ñöôïc nhaän thöùc bôûi con maét maø phaùt sanh hoaëc duïc28, hoaëc theøm muoán, hoaëc aùi nieäm, hoaëc choã bò quyeát ñònh ñaém tröôùc29; ñoái vôùi nhöõng taâm nhö vaäy, phaûi kheùo töï phoøng hoä. Vì sao? Vì nhöõng taâm naøy ñeàu laø con ñöôøng ñöa ñeán sôï haõi, coù chöôùng naïn. Ñaây laø choã nöông töïa cuûa ngöôøi aùc, khoâng phaûi choã nöông töïa cuûa ngöôøi thieän. Cho neân, phaûi töï phoøng hoä. Ñoái vôùi tai, muõi, löôõi, thaân, yù laïi cuõng nhö vaäy. "Thí nhö ngöôøi noâng phu coù ñaùm maï toát, maø ngöôøi giöõ ruoäng thì löôøi bieáng, buoâng lung, ñeå traâu vaøo aên luùa maï. Phaøm phu ngu si cuõng laïi nhö vaäy, saùu xuùc nhaäp xöù... cho ñeán buoâng lung cuõng laïi nhö vaäy. "Ñaùm maï toát, neáu ngöôøi giöõ ruoäng taâm khoâng buoâng lung, thì traâu khoâng aên ñöôïc. Giaû söû coù vaøo ruoäng cuõng bò ñuoåi ra heát. Nghóa laø taâm, yù, hay thöùc cuûa Thaùnh ñeä töû ña vaên, ñoái vôùi coâng naêng nguõ duïc phaûi kheùo töï nhieáp hoä, tónh chæ heát, khieán cho dieät taän. "Ñaùm maï toát, ngöôøi giöõ ruoäng khoâng töï buoâng lung, thì neáu traâu vaøo ruoäng, seõ duøng tay traùi keùo daây muõi, tay phaûi caàm roi neän saû vaøo thaân, ñuoåi ra khoûi ruoäng. Naøy caùc Tyø-kheo, yù caùc oâng nghó sao? Khi con traâu kia ñaõ bò thoáng khoå vaäy roài, thì töø laøng veà nhaø, töø nhaø ra laøng, coù coøn daùm aên luùa maï non nhö loãi tröôùc khoâng?" Ñaùp raèng: "Baïch Theá Toân, khoâng. Vì sao? Vì noù nhôù laàn tröôùc vaøo ruoäng, ñaõ bò caùi ñau khoå bôûi roi voït. "Nhö vaäy, naøy caùc Tyø-kheo, neáu taâm, yù, hay thöùc cuûa Thaùnh ñeä

27. Paøli, S. 35. 205. Vioaø. 28. Paøli: cakkhuvióóeyyesu ruøpesu uppajjeyya chando: tham duïc sanh khôûi nôi caùc saéc ñöôïc nhaän thöùc bôûi maét. 29. Haùn: nhöôïc duïc, nhöôïc tham, nhöôïc naät, nhöôïc nieäm, nhöôïc quyeát ñònh tröôùc xöù

. Paøli: chando vaø raøgo vaø doso vaø moho vaø paæighaö vaøpi: duïc, tham, saân, si, haän.

töû ña vaên ñoái vôùi saùu xuùc nhaäp xöù cöïc kyø sanh loøng yeåm ly, sôï haõi, noäi taâm an truï, cheá ngöï nhaát taâm. "Naøy caùc Tyø-kheo, thôøi quaù khöù coù oâng

vua nghe tieáng ñaøn hay chöa töøng coù ñöôïc, neân sanh yeâu thích, say meâ, chìm ñaém. Vua hoûi caùc vò ñaïi thaàn raèng: 'Ñoù laø nhöõng aâm thanh gì maø nghe khaû aùi quaù vaäy?' Ñaïi thaàn taâu: 'Taâu beä haï, ñoù laø nhöõng tieáng ñaøn.' Vua noùi vôùi ñaïi thaàn: 'Khanh haõy ñem nhöõng aâm thanh ñoù ñeán ñaây.' Ñaïi thaàn vaâng lôøi, lieàn ñem caây ñaøn ñeán taâu: 'Taâu ñaïi vöông, ñaây chính laø caây ñaøn ñaõ taïo ra aâm thanh hay.' Vua noùi ñaïi thaàn: 'Ta khoâng caàn caây ñaøn, maø chæ caàn ñem nhöõng aâm thanh khaû aùi ñaõ nghe laàn tröôùc ñeán.' Ñaïi thaàn taâu: 'Caây ñaøn naøy caàn phaûi coù nhieàu thöù, laø phaûi coù caùn, coù maùng, coù thuøng, coù daây, coù da vaø ngöôøi ñaøn gioûi. Caàn phaûi hoäi ñuû nhöõng nhaân duyeân naøy môùi thaønh aâm thanh. Neáu thieáu ñi nhöõng duïng cuï naøy thì seõ khoâng coù ñöôïc aâm thanh. AÂm thanh maø beä haï ñaõ nghe tröôùc ñaây ñaõ qua laâu roài, chuùng ñaõ bieán chuyeån vaø cuõng ñaõ dieät maát roài, khoâng theå ñem ñeán ñöôïc.' Luùc aáy, nhaø vua töï nghó: 'OÂi! Caàn gì vaät hö nguïy naøy! Ñaøn ôû theá gian laø vaät hö nguïy, maø khieán cho ngöôøi ñôøi say ñaém vaäy sao? Baây giôø caùc khanh haõy ñem cheû ra töøng maûnh, roài vaát boû khaép möôøi phöông.' Caùc ñaïi thaàn vaâng leänh, cheû ra thaønh traêm maûnh, neùm khaép moïi nôi. "Nhö vaäy, Tyø-kheo, neáu ñoái vôùi saéc, thoï, töôûng, tö, duïc; bieát nhöõng phaùp naøy laø voâ thöôøng, höõu vi, do taâm duyeân sanh, roài lieàn cho laø ngaõ, ngaõ sôû. Nhöõng thöù aáy, ôû vaøo luùc khaùc, taát caû ñeàu khoâng. Naøy caùc Tyø-kheo, haõy baèng chaùnh trí bình ñaúng nhö vaäy maø quaùn saùt nhö thaät." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1170. CUØI HUÛI30 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:

30. Paøli, S. 35. 206. Chappaøòa.

"Nhö ngöôøi bò beänh huûi, tay chaân bò thöông lôû loeùt. Neáu vaøo coû tranh, seõ bò nhöõng laù nhoïn nhö muõi kim ñaâm chích bò thöông, ñau khoå voâ cuøng. Cuõng vaäy, phaøm phu ngu si, saùu xuùc nhaäp xöù chòu nhöõng söï ñau khoå cuõng laïi nhö vaäy. Gioáng nhö ngöôøi bò huûi kia bò laù coû nhoïn ñaâm bò thöông, maùu muû chaûy ra. Cuõng vaäy, phaøm phu ngu si, taùnh tình thoâ baïo, xaáu xa, bò xuùc bôûi saùu xuùc nhaäp xöù, lieàn noåi saân nhueá, lôøi thoâ tieáng aùc tuoân ra, nhö ngöôøi bò phong huûi kia. Vì sao? Vì phaøm phu ngu si voâ hoïc, taâm nhö phong huûi. "Baây giôø, Ta seõ noùi veà luaät nghi vaø baát luaät nghi31. Theá naøo laø luaät nghi vaø theá naøo laø baát luaät nghi? "Phaøm phu ngu si voâ hoïc, khi maét thaáy saéc roài, ñoái saéc ñaùng nhôù thì khôûi leân tham ñaém, vôùi saéc khoâng ñaùng nhôù thì khôûi leân saân nhueá. Töø nôi ñoù, laàn löôït phaùt sanh ra nhieàu giaùc töôûng töông tuïc, khoâng thaáy loãi laàm, hoaëc coù thaáy loãi laàm cuõng khoâng theå tröø dieät. Ñoái vôùi tai, muõi, löôõi, thaân, yù cuõng laïi nhö vaäy. Naøy Tyø-kheo, ñoù goïi laø baát luaät nghi. "Theá naøo goïi laø luaät nghi? Thaùnh ñeä töû ña vaên khi maét thaáy saéc, vôùi saéc ñaùng nhôù khoâng khôûi töôûng duïc, vôùi saéc khoâng ñaùng nhôù khoâng khôûi töôûng saân nhueá, laàn löôït cuõng khoâng khôûi nhöõng giaùc töôûng töông tuïc truï32 vaø thaáy saéc laø loãi laàm; vì ñaõ thaáy loãi laàm neân phaûi lìa boû. Ñoái vôùi tai, muõi, löôõi, thaân, yù cuõng laïi nhö vaäy. Ñoù goïi laø

luaät nghi.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1171. SAÙU CHUÙNG SANH33 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo:

31. Luaät nghi baát luaät nghi . Paøli: saövaro asaövaro. 32. (…) giaùc töôûng töông tuïc truï . Paøli: upaææhitakaøyassati ca viharati appamaøòa-cetaso, “soáng an truï chaùnh nieäm treân thaân, vôùi taâm tö voâ löôïng”. 33. Paøli, S. 35. 206 (5-8) Capaøòa. Bieät dòch, N0125(38.8).

“Thí nhö ngöôøi daïo trong caên nhaø troáng, baét ñöôïc saùu loaøi chuùng sanh. Ñaàu tieân ñöôïc con choù, lieàn baét noù coät moät choã. Keá ñeán ñöôïc con chim, roài ñöôïc raén ñoäc, daõ can, thaát-thaâu-ma-la34 vaø con khæ. Sau khi baét ñöôïc nhöõng chuùng sanh naøy, taát caû ñeàu bò coät moät choã. Con choù muoán vaøo laøng; chim luoân muoán bay leân khoâng; raén luoân muoán boø vaøo hang; daõ can muoán ñeán goø maû; thaát-thaâu-ma-la luùc naøo cuõng muoán vaøo bieån; con khæ muoán vaøo röøng nuùi. Saùu con vaät naøy ñeàu bò coät moät choã, nhöng sôû thích khoâng gioáng nhau. Moãi con ñeàu muoán ñeán choã an oån, khoâng con naøo thích bò coät vaøo choã maø noù khoâng öa thích, neân moãi con töï duøng söùc ñeå trôû veà choã öa thích cuûa mình, maø khoâng theå thoaùt ñöôïc. “Cuõng vaäy, saùu caên coù caûnh giôùi rieâng cuûa chuùng, moãi moãi töï tìm ñeán caûnh giôùi öa thích cuûa noù, khoâng öa caûnh giôùi khaùc. Nhö maét thöôøng tìm ñeán saéc khaû aùi, neáu laø saéc khoâng vöøa yù thì seõ sanh ra chaùn. Tai thöôøng tìm aâm thanh vöøa yù, neáu laø aâm thanh khoâng vöøa yù, thì seõ sanh ra chaùn. Muõi thöôøng tìm muøi vöøa yù, neáu laø muøi khoâng vöøa yù, thì seõ sanh ra chaùn. Löôõi thöôøng tìm vò vöøa yù, neáu laø vò khoâng vöøa yù, thì seõ sanh ra chaùn. Thaân thöôøng tìm chaïm vaät vöøa yù, neáu xuùc chaïm vaät khoâng vöøa yù, thì seõ sanh ra chaùn. YÙ thöôøng tìm ñeán phaùp vöøa yù, neáu laø phaùp khoâng vöøa yù, thì seõ sanh ra chaùn. Saùu caên naøy coù bao nhieâu haønh xöù, caûnh giôùi khaùc nhau, moãi caùi khoâng tìm ñeán caûnh giôùi cuûa caên khaùc. Saùu caên naøy, chuùng coù caùi löïc kham naêng töï taïi maø laõnh thoï caûnh giôùi cuûa mình. Nhö ngöôøi kia, coät saùu con vaät vaøo caây coät beàn chaéc, cho duø chuùng coù duøng söùc muoán thoaùt ra theo yù mình maø ñi, nhöng lui tôùi chæ meät nhoïc, vì ñaõ bò daây coät, cuoái cuøng cuõng bò dính vaøo caây truï. “Naøy caùc Tyø-kheo, Ta noùi thí duï naøy laø muoán vì caùc oâng hieån baøy nghóa aáy. Saùu con vaät laø duï cho saùu caên. Caây truï chaéc laø duï cho thaân nieäm xöù35. Neáu thaân nieäm xöù ñöôïc kheùo tu taäp, coù nieäm, khoâng nieäm saéc, thaáy saéc khaû aùi thì khoâng sanh ñaém, saéc khoâng khaû aùi thì khoâng sanh chaùn. Tai ñoái vôùi tieáng; muõi ñoái vôùi muøi; löôõi ñoái vôùi vò; thaân ñoái vôùi xuùc; yù ñoái vôùi phaùp, … ñoái vôùi phaùp khaû aùi, thì khoâng tìm

34.
Thaát-thaâu-ma-la . Paøli: suösumaøra, con caù saáu.
35.
Paøli: upaææhitakaøyassati, an truï chaùnh nieäm treân thaân.

caàu öa muoán; vôùi phaùp khoâng khaû aùi thì khoâng sanh chaùn. Cho neân, caùc Tyø-kheo, phaûi sieâng naêng tu taäp nhieàu veà thaân nieäm xöù.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1172. RAÉN ÑOÄC36 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Thí nhö coù boán con raén hoå hung aùc, ñoäc nghieät, ñöïng trong moät caùi traùp. Baáy giôø coù moät ngöôøi thoâng minh, khoâng ngu si, coù trí tueä, tìm laïc, nhaøm khoå, caàu soáng chaùn cheát. Khi aáy, coù moät ngöôøi kia noùi vôùi ngöôøi naøy raèng: ‘Nay, anh giöõ caùi traùp ñöïng raén ñoäc naøy. Haõy lau chuøi, taém röûa cho chuùng; gaàn guõi, cho chuùng aên. Thænh thoaûng, cho chuùng ra, vaøo. Neáu boán con raén naøy thoaùt ra, thì raát coù haïi, hoaëc coù theå caén cheát, hoaëc gaàn cheát. Baïn haõy coi chöøng.’ “Baáy giôø, ngöôøi naøy sôï haõi boû chaïy. Boãng coù naêm keû oaùn thuø caàm ñao röôït theo muoán baét gieát: ‘Naøy baïn, haõy ñeà phoøng.’ Trong luùc anh ñang sôï boán con raén ñoäc vaø naêm keû oaùn thuø hoa ñao neân ruoåi chaïy, thì ngöôøi kia laïi noùi: ‘Naøy baïn, beân trong coøn coù saùu teân giaëc ñang ñuoåi theo rình raäp anh. Neáu baét ñöôïc, chuùng noù seõ gieát. Anh neân ñeà phoøng.’ “Baáy giôø, ngöôøi naøy vì sôï boán con raén ñoäc, naêm keû oaùn thuø caàm dao, vôùi saùu teân giaëc ôû beân trong, neân kinh haõi boû chaïy, laïi trôû vaøo trong xoùm vaéng. Thaáy moät caên nhaø troáng muïc naùt nguy hoaïi kia, vôùi nhöõng ñoà vaät xaáu aùc, doøn tan, deã vôõ, khoâng coù gì chaéc thaät. Ngöôøi kia laïi noùi: ‘Naøy baïn, thoân xoùm vaéng veû naøy seõ coù boïn giaëc ñeán. Chuùng seõ haïi anh.’ “Khi aáy, ngöôøi naøy vì sôï boán con raén ñoäc, naêm teân giaëc hoa ñao, saùu teân giaëc döõ beân trong vaø moät ñaùm giaëc trong xoùm vaéng, neân anh tieáp tuïc chaïy. Chôït gaëp moät con soâng lôùn chaén ngang ñöôøng, doøng

36. Paøli, S. 35. 197. AØsìvisa. Bieät dòch, N0125(31,6).

nöôùc saâu ñang chaûy sieát, chæ thaáy bôø beân naøy coù nhieàu söï sôï haõi, coøn thaáy bôø beân kia an oån khoaùi laïc, maùt meû, khoâng coù sôï haõi. Nhöng khoâng coù caàu, thuyeàn ñeå ñöa qua ñöôïc ñeán bôø kia. Anh ta töï nghó: ‘Ta haõy laáy caây coû keát thaønh moät chieác beø, duøng tay chaân laøm phöông tieän vöôït qua beân kia soâng.’ Nghó nhö vaäy roài, lieàn thaâu thaäp caây coû, taïi caïnh bôø soâng keát laïi thaønh chieác beø, duøng tay chaân laøm phöông tieän caét doøng sang ngang. Nhö vaäy, ngöôøi naøy thoaùt khoûi boán con raén ñoäc, naêm keû oaùn thuø hoa ñao, saùu teân giaëc aùc beân trong vaø laïi thoaùt ñöôïc boïn giaëc nôi xoùm vaéng; vöôït qua khoûi doøng saâu, boû laïi moïi söï sôï haõi ôû bôø beân naøy, ñeán ñöôïc bôø beân kia, an oån, khoaùi laïc. “Naøy caùc Tyø-kheo, Ta noùi thí duï ñoù laø ñeå giaûi thích nghóa naøy: “Caùi traùp laø duï cho saéc thaân goàm boán ñaïi thoâ vaø sôû taïo cuûa boán ñaïi phuø naøy, theå tinh huyeát, ñöôïc ñöôïc nuoâi lôùn baèng caùc thöùc aên taïp ueá, taém röûa, y phuïc. Ñoù laø nhöõng phaùp mong manh, bieán hoaïi, voâ thöôøng. “Boán raén ñoäc laø duï cho boán ñaïi: ñaát, nöôùc, gioù, löûa. Neáu nhö ñòa ñaïi caïnh tranh, coù theå laøm cho thaân naøy cheát, hoaëc laø gaàn cheát. Ñoái vôùi nöôùc, löûa, gioù caïnh tranh nhau cuõng laïi nhö vaäy. Naêm keû oaùn thuø caàm ñao laø duï cho naêm thuû uaån. Saùu teân giaëc aùc beân trong laø

duï cho saùu aùi hyû. Xoùm vaéng laø duï cho saùu noäi nhaäp. Naøy thieän nam töû, haõy quaùn saùt maét nhaäp xöù laø voâ thöôøng, bieán hoaïi. Söï chaáp thuû maét cuõng laø phaùp voâ thöôøng hö nguïy. Tai, muõi, löôõi, thaân, yù nhaäp xöù cuõng laïi nhö vaäy. “Boïn giaëc nôi xoùm vaéng laø duï cho saùu nhaäp xöù beân ngoaøi. Maét bò saéc vöøa yù, khoâng vöøa yù laøm haïi; tai ñoái tieáng, muõi ñoái muøi, löôõi ñoái vò, thaân ñoái xuùc, … yù ñoái phaùp duø vöøa yù hay khoâng vöøa yù cuõng ñeàu bò haïi. “Doøng nöôùc xieát duï cho boán löu: duïc löu, höõu löu, kieán löu vaø voâ minh löu. “Con soâng duï cho ba aùi: duïc aùi, saéc aùi vaø voâ saéc aùi. “Bôø beân naøy nhieàu sôï haõi duï cho höõu thaân. Bôø beân kia maùt meû, an laïc duï cho Voâ dö Nieát-baøn. Chieác beø duï cho Baùt chaùnh ñaïo. Duøng tay chaân laøm phöông tieän caét doøng sang soâng duï cho tinh taán doõng maõnh ñeán bôø kia. Truï xöù cuûa Baø-la-moân duï cho Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc.

“Nhö vaäy, caùc Tyø-kheo, Ñaïi Sö töø bi, an uûi ñeä töû. Nhöõng gì caàn laøm Ta ñaõ laøm xong. Nay caùc oâng cuõng phaûi neân laøm nhöõng gì caàn laøm. Hoaëc döôùi boùng caây vaéng veû, hay nôi phoøng xaù thanh tònh, traûi coû laøm toøa, hoaëc choã ñaát troáng hay goø maû, xa lìa taát caû, tinh caàn thieàn tö, caån thaän chôù buoâng lung maø sau naøy hoái haän. Ñaây laø giaùo giôùi cuûa Ta.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1173. KHOÅ PHAÙP37 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Cuø-sö-la, taïi nöôùc Caâu-dieäm-di. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: “Thaùnh ñeä töû ña vaên thaáy bieát nhö thaät, ñoái vôùi taát caû phaùp khoå, taäp, dieät, vò, hoaïn, ly. Thaáy nguõ duïc nhö haàm löûa. Sau khi quaùn saùt nguõ duïc nhö vaäy roài, ôû nôi nguõ duïc maø duïc tham, duïc aùi, duïc nieäm, duïc tröôùc38 vónh vieãn khoâng coøn che ñaäy taâm; bieát haønh xöù vaø truï xöù cuûa duïc taâm kia maø töï phoøng hoä. Sau khi haønh xöù, truï xöù ñaõ ñöôïc phoøng hoä, ñoùng chaët cöûa roài, phaùp aùc baát thieän vaø tham öu theá gian khoâng tuøy theo haønh xöù vaø truï xöù kia maø loït vaøo taâm mình. “Theá naøo goïi laø Thaùnh ñeä töû ña vaên thaáy bieát nhö thaät ñoái vôùi taát caû phaùp khoå, taäp, dieät, vò, hoaïn, ly? Thaùnh ñeä töû ña vaên bieát nhö thaät veà Khoå Thaùnh ñeá naøy; bieát nhö thaät veà Khoå taäp naøy, veà Khoå dieät naøy, veà Khoå dieät ñaïo tích Thaùnh ñeá naøy. Ñoù goïi laø Thaùnh ñeä töû ña vaên bieát nhö thaät taát caû phaùp khoå, taäp, dieät, vò, hoaïn, ly. “Theá naøo goïi laø Thaùnh ñeä töû ña vaên thaáy naêm duïc nhö haàm löûa,… cho ñeán caùc phaùp aùc baát thieän vaø tham öu theá gian vónh vieãn khoâng coøn che ñaäy taâm nöõa? “Thí nhö beân caïnh thoân xoùm coù moät caùi haàm saâu ñöïng ñaày löûa,

37.

Paøli, S. 35. 203. Dukkhaddhamma.

38.

Paøli: kaømachando kaømasneho kaømamucchaø kaømapariôaøho, ham muoán cuûa duïc, meâ luyeán cuûa duïc, meâ ñaém cuûa duïc, noùng böùc cuûa duïc.

khoâng coù khoùi vaø löûa ngoïn. Khi aáy coù moät ngöôøi khoâng ngu si, thoâng minh trí tueä, öa laïc, chaùn khoå, ham soáng, sôï cheát. OÂng töï nghó: 'ÔÛ ñaây coù caùi haàm ñöïng ñaày löûa, neáu ta rôi vaøo trong ñoù chaéc chaén phaûi cheát khoâng coøn nghi nöõa.' Ngöôøi kia phaùt sanh söï traùnh xa, nghó traùnh xa, muoán traùnh xa. Cuõng vaäy, Thaùnh ñeä töû ña vaên thaáy nguõ duïc nhö haàm löûa... cho ñeán phaùp aùc baát thieän, tham öu theá gian, vónh vieãn khoâng coøn che ñaäy taâm. Neáu haønh xöù, truï xöù maø ñöôïc phoøng hoä tröôùc, bieát tröôùc... cho ñeán caùc phaùp aùc baát thieän tham öu theá gian khoâng coøn loït vaøo taâm. "Thí nhö beân caïnh thoân xoùm coù khu röøng naïi39 nhieàu caây gai nhoïn. Khi aáy coù ngöôøi vaøo röøng coù coâng vieäc. Sau khi vaøo röøng, thaáy tröôùc sau, phaûi traùi, treân döôùi hoaøn toaøn laø gai nhoïn. Baáy giôø ngöôøi kia chaùnh nieäm maø ñi, chaùnh nieäm tôùi lui, chaùnh nieäm môû maét saùng, chaùnh nieäm nhìn thaúng, chaùnh nieäm khom ngöôøi. Vì sao? Vì khoâng ñeå gai nhoïn laøm toån thöông thaân mình. Thaùnh ñeä töû ña vaên cuõng laïi nhö vaäy. Neáu y töïa nôi laøng xoùm, thaønh aáp; saùng sôùm ñaép y, oâm baùt vaøo xoùm khaát thöïc, phaûi kheùo nhieáp hoä thaân vaø giöõ gìn taâm mình, chaùnh nieäm an truù, chaùnh nieäm maø ñi, chaùnh nieäm môû maét saùng, chaùnh nieäm quaùn saùt. Vì sao? Vì khoâng ñeå cho gai nhoïn laøm toån thöông ñeán Chaùnh phaùp luaät. Theá naøo laø gai nhoïn laøm toån thöông ñeán Chaùnh phaùp luaät? Laø saéc vöøa yù, ñaùng yeâu, ñaùng nhôù. Ñoù goïi laø gai nhoïn laøm toån thöông ñeán Thaùnh phaùp luaät. "Theá naøo laø saéc vöøa yù, ñaùng yeâu, ñaùng nhôù, laïi laøm toån thöông ñeán Thaùnh phaùp luaät? Ñoù laø naêm coâng naêng cuûa duïc. Maét nhaän thöùc thaáy saéc sanh ra yeâu, nhôù, nuoâi lôùn duïc laïc; tai nhaän thöùc nghe tieáng; muõi nhaän thöùc ngöûi muøi; löôõi nhaän thöùc neám vò; thaân nhaän thöùc tieáp xuùc sanh ra yeâu, nhôù, nuoâi lôùn duïc laïc. Ñoù goïi laø saéc ñaùng yeâu, nhôù, laøm toån thöông ñeán Chaùnh phaùp luaät. Ñoù cuõng goïi laø Thaùnh ñeä töû ña vaên phoøng hoä tröôùc vaø bieát tröôùc choã haønh xöù vaø truù xöù,... cho ñeán khoâng ñeå caùc phaùp aùc baát thieän, tham öu theá gian loït vaøo taâm. "Hoaëc khi Thaùnh ñeä töû ña vaên maát chaùnh nieäm, sanh ra giaùc aùc baát thieän, nuoâi lôùn tham duïc, saân nhueá, ngu si. Ñoù laø Thaùnh ñeä töû ña

39. Naïi laâm (?). Paøli: bahukaòæakaö daøyaö, khu röøng coù nhieàu gai.

vaên thuoäc ñoän caên40. Tuy khôûi taäp, dieät nhöng bò duïc che ñaäy taâm. Gioáng nhö hoøn saét noùng ñoû röïc, duøng vaøi gioït nöôùc nhoû xuoáng lieàn khoâ maát. Cuõng vaäy, Thaùnh ñeä töû ña vaên ñoän caên sanh nieäm cuõng lieàn dieät maát nhö vaäy. "Thaùnh ñeä töû ña vaên ñi nhö vaäy, ñöùng nhö vaäy. Neáu quoác vöông hay ñaïi thaàn ñeán choã hoï duøng boång loäc ñeå môøi duï raèng: 'Naøy ngöôøi nam, caàn gì phaûi caïo boû raâu toùc, mang ñoà saønh, thaân maëc aùo ca-sa, ñi xin aên töøng nhaø? Sao baèng an uùy haønh nguõ duïc laïc, boá thí laøm phöôùc'. "Theá naøo, Tyø-kheo, Thaùnh ñeä töû ña vaên coù vì boång loäc môøi duï cuûa caùc thaân toäc, ñaøn vieät, ñaïi thaàn, quoác vöông maø hoï seõ hoaøn giôùi thoaùi giaûm khoâng?" Ñaùp: "Baïch Theá Toân, khoâng. Vì sao? Vì Thaùnh ñeä töû ña vaên ñaõ thaáy bieát nhö thaät ñoái vôùi taát caû phaùp khoå, taäp, dieät, vò, hoaïn, ly. Thaáy nguõ duïc

nhö haàm löûa,… cho ñeán phaùp aùc baát thieän, tham öu theá gian, vónh vieãn khoâng coøn che ñaäy taâm nöõa, nhôø ñaõ phoøng hoä tröôùc vaø bieát tröôùc nhöõng haønh xöù vaø truù xöù cuûa phieàn naõo,… cho ñeán caùc phaùp aùc baát thieän, tham öu theá gian, khoâng coøn loït vaøo taâm mình. Neáu quoác vöông, ñaïi thaàn hay thaân toäc duøng boång loäc môøi duï ngöôøi aáy hoaøn giôùi thoaùi giaûm thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc.” Phaät baûo caùc Tyø-kheo: “Laønh thay! Laønh thay! Thaùnh ñeä töû ña vaên töø laâu taâm xuoâi veà, roùt veà, ñoå doác veà, höôùng ñeán vieãn ly, höôùng ñeán ly duïc, höôùng ñeán Nieát-baøn tòch tónh xaû ly, vui nôi Nieát-baøn; ôû nôi höõu laäu ñaõ ñöôïc daâïp taét, ñöôïc laøm maùt nguoäi. Neáu bò quoác vöông, gia chuû hay thaân toäc duøng boång loäc môøi duï ñeå hoaøn giôùi thoaùi giaûm, chòu khoå lôùn khaùc, thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc. Gioáng nhö soâng Haèng luoân luoân xuoâi veà, roùt veà, ñoå doác veà phöông Ñoâng41. Coù nhieàu ngöôøi ngaên noù, muoán noù xuoâi veà, roùt veà, ñoå doác veà phöông Taây thì coù ñöôïc khoâng?” Ñaùp: “Baïch Theá Toân, khoâng theå. Vì sao? Vì doøng nöôùc soâng Haèng ñaõ

40.

Paøli: dandho satuppaødo, nieäm khôûi leân moät caùch chaäm chaïp.

41.

Haùn: laâm thuù löu chuù tuaán thaâu ñoâng phöông . Paøli:

Gangaø nadì paøcìnaninnaø paøcìnapoòaø paøcìnapabbhaøraø.

laâu ngaøy chaûy veà phöông Ñoâng maø muoán noù chaûy veà phöông Taây thì khoâng theå ñöôïc. Nhöõng ngöôøi kia, hoï seõ chòu khoå cöïc!” “Cuõng vaäy, Thaùnh ñeä töû ña vaên ñaõ laâu ngaøy taâm xuoâi veà, roùt veà, ñoå doác veà, höôùng ñeán vieãn ly,… cho ñeán muoán khieán thoaùi giaûm, thì ñieàu naøy khoâng theå coù ñöôïc, hoï phaûi chòu khoå cöïc maø thoâi.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1174. KHUÙC GOÃ TROÂI42 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät, taïi A-tyø-xaø, beân Haèng thuûy43. Baáy giôø, coù Tyø-kheo ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Laønh thay! Baïch Theá Toân, xin vì con thuyeát phaùp. Sau khi nghe phaùp roài, con moät mình ôû choã vaéng, chuyeân tinh tö duy, soáng khoâng buoâng lung vaø hieåu ñöôïc lyù do veà nhöõng nhaø doøng doõi, caïo boû raâu toùc, chaùnh tín xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø, tieán tu phaïm haïnh, thaáy phaùp, töï bieát taùc chöùng: ‘Ta, söï sanh ñaõ döùt, phaïm haïnh ñaõ laäp, nhöõng vieäc caàn laøm ñaõ laøm xong, töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa.’” Baáy giôø, Theá Toân ngaém soâng Haèng, thaáy trong nöôùc coù moät caây lôùn troâi theo doøng nöôùc chaûy xuoáng. Noùi vôùi vò Tyø-kheo kia: “OÂng coù thaáy caây lôùn trong doøng nöôùc soâng Haèng naøy khoâng?” Ñaùp: “Baïch Theá Toân, con ñaõ thaáy.” Phaät baûo: “Caây lôùn naøy khoâng vöôùng bôø beân naøy, khoâng vöôùng bôø beân kia, khoâng chìm xuoáng ñaùy, khoâng maéc ôû baõi cuø lao, khoâng vaøo doøng nöôùc xoaùy, khoâng bò ngöôøi vôùt leân, phi nhaân khoâng giöõ laïi, cuõng khoâng bò

42. Paøli, S. 35. 200. Daørukkhandha (1). Bieät dòch, N0125 (43.3). 43. A-tyø-xaø Haèng thuyû bieân . Paøli: Kosambhiyaö viharati Gaígaøya nadiyaø tìre, truù taïi Kosambhi, beân bôø soâng Haèng.

muïc, seõ xuoâi theo doøng nöôùc, thuaän doøng maø roùt veà, ñoå veà bieån lôùn phaûi khoâng?" Tyø-kheo baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, ñuùng vaäy." Phaät baûo: "Tyø-kheo cuõng laïi nhö vaäy. Khoâng vöôùng bôø beân naøy, khoâng vöôùng bôø beân kia, khoâng bò chìm, khoâng maéc baõi cuø lao, khoâng vaøo doøng nöôùc xoaùy, cuõng khoâng bò ngöôøi vôùt laáy, phi nhaân khoâng giöõ laïi, cuõng khoâng bò muïc, vò aáy seõ theo doøng nöôùc maø xuoâi veà, roùt veà, ñoå veà Nieát-baøn." Tyø-kheo baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, theá naøo laø bôø beân naøy? Theá naøo laø bôø beân kia? Theá naøo laø chìm maát? Theá naøo laø bò maéc baõi cuø lao? Theá naøo laø doøng nöôùc xoaùy? Theá naøo laø ngöôøi vôùt laáy? Theá naøo laø phi nhaân giöõ? Theá naøo laø muïc naùt? Laønh thay, Theá Toân, vì con giaûng roäng! Sau khi nghe xong, con seõ moät mình ôû choã vaéng, chuyeân tinh tö duy, soáng khoâng buoâng lung,… cho ñeán töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa." Phaät baûo Tyø-kheo: "Bôø beân naøy laø saùu nhaäp xöù. Bôø beân kia laø saùu ngoaïi nhaäp xöù44. Bò ngöôøi vôùt laáy laø nhö ngöôøi naøo gaàn guõi vôùi ngöôøi theá tuïc, hay vôùi ngöôøi xuaát gia; neáu gaëp chuyeän söôùng, khoå, buoàn, vui vaø nhöõng vieäc laøm cuûa hoï, taát cuõng cuøng hoï coäng ñoàng. Ñoù goïi laø bò ngöôøi vôùt laáy. Bò phi nhaân giöõ laïi laø nhö coù ngöôøi naøo nguyeän tu phaïm haïnh, raèng: 'Nay ta trì giôùi, khoå haïnh, tu caùc phaïm haïnh ñeå ñöôïc sanh leân caùc coõi trôøi.' Ñoù goïi laø bò phi nhaân giöõ laïi. Bò doøng nöôùc xoaùy laø nhö coù ngöôøi naøo hoaøn giôùi thoaùi chuyeån. Hö muïc laø phaïm giôùi, haønh caùc phaùp baát thieän, huû baïi, ít hoïc, gioáng nhö coû daïi, nhö tieáng thoåi tuø vaø. Hoï khoâng phaûi laø Sa-moân maø gioáng Sa-moân, khoâng phaûi laø Phaïm haïnh maø gioáng Phaïm haïnh. "Nhö vaäy, Tyø-kheo, ñoù goïi laø khoâng vöôùng bôø beân naøy, bôø beân kia,… cho ñeán Nieát-baøn." Sau khi Tyø-kheo kia nghe nhöõng gì Phaäy daïy, hoan hyû laøm leã ra

44. Baûn Haùn hình nhö bò nhaûy soùt: Tham chieáu Paøli: bò chìm giöõa doøng laø hyû thaâm (nandìraøga); bò maéc caïn laø ngaõ maïn (asmìmaøna).

veà. Luùc naøy, moät mình ôû choã vaéng, tö duy veà nhöõng lôøi Ñöùc Phaät ñaõ daïy trong kinh Caây lôùn troâi theo doøng nöôùc,… cho ñeán töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa vaø ñaéc A-la-haùn. Luùc aáy coù moät ngöôøi chaên boø laø Nan-ñoà45 caùch Phaät khoâng xa, ñang caàm gaäy chaên boø. Sau khi vò Tyø-kheo ñaõ ñi roài, ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, hieän taïi con coù theå khoâng vöôùng bôø beân naøy, khoâng vöôùng bôø beân kia, khoâng bò chìm maát, khoâng maéc ôû baõi cuø lao, khoâng bò ngöôøi vôùt laáy, khoâng bò phi nhaân giöõ, khoâng vaøo doøng nöôùc xoaùy vaø cuõng khoâng bò muïc naùt. Vaäy con coù ñöôïc xuaát gia tu phaïm haïnh ôû trong Chaùnh phaùp luaät cuûa Theá Toân khoâng?" Phaät hoûi ngöôøi chaên boø: "Con ñöa boø trôû veà cho chuû chöa?" Ngöôøi chaân boø baïch: "Trong ñaøn boø coù con ñaàu ñaøn coù theå töï daãn trôû veà, khoâng caàn con ñöa. Xin cho pheùp con

xuaát gia hoïc ñaïo.” Phaät baûo ngöôøi chaên boø: “Tuy boø töï coù theå veà nhaø ñöôïc. Nhöng con ñaõ nhaän laõnh côm aên aùo maëc cuûa ngöôøi, ñieàu caàn laø con phaûi veà baùo cho chuû nhaø con bieát.” Luùc naøy, ngöôøi chaên boø ñaõ nghe lôøi Phaät, hoan hyû leã Phaät ra veà. Sau khi ngöôøi chaên boø ñi chöa ñöôïc bao laâu, baáy giôø Toân giaû Xaù- lôïi-phaát cuõng ñang ôû trong hoäi naøy, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, ngöôøi chaên boø Nan-ñoà muoán xin xuaát gia, sao Theá Toân baûo trôû veà nhaø.” Phaät baûo Xaù-lôïi-phaát: “Ngöôøi chaên boø Nan-ñoà, neáu trôû veà nhaø ñeå höôûng thuï nguõ duïc, thì khoâng coù vieäc ñoù. Sau khi giao boø laïi cho ngöôøi chuû roài, seõ nhanh choùng trôû laïi xuaát gia hoïc ñaïo, tònh tu phaïm haïnh, trong Phaùp luaät naøy,... cho ñeán töï bieát khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa, ñaéc A-la-haùn.” Baáy giôø, ngöôøi chaên boø Nan-ñoà sau khi giao boø laïi cho chuû roài lieàn trôû laïi choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con ñaõ giao boø cho chuû roài. Xin cho pheùp con

45. Nan-ñoà . Paøli: Nando gopaølako.

xuaát gia hoïc ñaïo trong Chaùnh phaùp luaät.” Phaät baûo ngöôøi chaên boø Nan-ñoà: “Con ñöôïc xuaát gia hoïc ñaïo, thoï giôùi cuï tuùc laøm Tyø-kheo, ôû trong Chaùnh phaùp luaät naøy.” Sau khi xuaát gia roài, töï tö duy veà lyù do nhöõng ngöôøi con nhaø doøng doõi ñaõ caïo boû raâu toùc, xuaát gia hoïc ñaïo, khoâng nhaø, tieán tu phaïm haïnh,... cho ñeán khoâng coøn taùi sanh ñôøi sau nöõa, thaønh A-la-haùn. M KINH 1175. KHAÅN-THUÙ DUÏ46 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, taïi nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, coù Tyø-kheo moät mình ngoài thieàn taïi choã vaéng, töï nghó: “Tyø-kheo bieát theá naøo, thaáy theá naøo, ñeå ñöôïc caùi thaáy thanh tònh?” Nghó roài, ñeán caùc choã caùc Tyø-kheo, baïch caùc Tyø-kheo raèng:

“Thöa caùc Tyø-kheo bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå khieán caùi thaáy ñöôïc thanh tònh?” Caùc Tyø-kheo ñaùp: “Toân giaû, bieát ñuùng nhö thaät veà taäp, dieät, vò, hoaïn, ly cuûa saùu xuùc nhaäp xöù. Tyø-kheo naøo bieát, thaáy nhö vaäy, seõ ñöôïc caùi thaáy thanh tònh.” Tyø-kheo naøy nghe caùc Tyø-kheo kia noùi nhö vaäy, taâm khoâng hoan hyû, laïi ñeán choã Tyø-kheo khaùc, hoûi Tyø-kheo kia raèng: “Chö toân Tyø-kheo, bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå ñöôïc caùi thaáy thanh tònh?” Tyø-kheo kia ñaùp: “Bieát ñuùng nhö thaät veà taäp, dieät, vò, hoaïn, ly cuûa saùu giôùi. Tyø- kheo naøo bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy, seõ ñöôïc caùi thaáy thanh tònh.” Tyø-kheo naøy nghe Tyø-kheo kia kyù thuyeát nhö vaäy taâm cuõng khoâng laïc, laïi ñeán Tyø-kheo khaùc hoûi: “Tyø-kheo, bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå ñöôïc caùi thaáy thanh tònh?”

Tyø-kheo kia ñaùp:

46. Paøli, S. 35. 204. Kiösuka.

“Quaùn saùt naêm thuû uaån nhö laø beänh taät, nhö ung nhoït, nhö gai nhoïn, nhö gieát haïi, laø voâ thöôøng, khoå, khoâng, phi ngaõ. Bieát nhö vaäy, thaáy nhö vaäy,

seõ ñöôïc caùi thaáy thanh tònh.” Tyø-kheo naøy nghe Tyø-kheo kia kyù thuyeát nhö vaäy taâm cuõng khoâng laïc, ñi ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu leã döôùi chaân, ngoài lui qua moät beân, baïch Phaät: “Baïch Theá Toân, con moät mình ôû choã vaéng tö duy: ‘Tyø-kheo, bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå ñöôïc caùi thaáy thanh tònh?’ Sau khi nghó nhö vaäy, roài con ñi ñeán choã caùc Tyø-kheo, ba nôi ñaõ noùi nhöõng gì, nhö ñaõ baïch ñaày ñuû leân Theá Toân, con nghe hoï noùi vaäy, taâm khoâng hoan hyû, neân ñeán Theá Toân ñem nghóa naøy xin hoûi Theá Toân: ‘Tyø-kheo, bieát theá naøo, thaáy theá naøo ñeå ñöôïc caùi thaáy thanh tònh?’” Phaät ñaùp: “Vaøo thôøi quaù khöù, coù moät ngöôøi chöa töøng thaáy caây khaån- thuù , ñeán ngöôøi ñaõ töøng thaáy khaån-thuù; hoûi ngöôøi ñaõ töøng thaáy khaån 47

thuù raèng: ‘OÂng bieát caây khaån-thuù khoâng?’ Ñaùp: ‘Bieát.’ Laïi hoûi: ‘Hình daïng cuûa noù theá naøo?’ Ñaùp: ‘Noù maøu ñen nhö caùi coät bò chaùy.’ Vì ngöôøi kia ñang luùc thaáy khaån-thuù maøu ñen nhö coät truï chaùy seùm. Ngöôøi naøy nghe noùi khaån-thuù maøu ñen nhö caùi coät chaùy seùm thì khoâng hoan hyû laém. Laïi ñi ñeán ngöôøi khaùc ñaõ töøng thaáy khaån-thuù vaø hoûi: ‘OÂng ñaõ töøng bieát khaån-thuù phaûi khoâng?’ Ngöôøi kia ñaùp: ‘Bieát.’ Laïi hoûi: ‘Hình daïng cuûa noù theá naøo?’ Ngöôøi töøng thaáy khaån-thuù ñaùp: ‘Saéc cuûa noù maøu ñoû, hoa nôû ra nhö khuùc thòt.’ Vì ngöôøi kia luùc thaáy khaån-thuù nôû hoa thaät nhö moät khuùc thòt. Ngöôøi naøy nghe nhöõng gì ngöôøi kia noùi nhö vaäy khoâng hoan hyû. Laïi ñeán ngöôøi ñaõ töøng thaáy khaån-thuù khaùc hoûi: ‘OÂng töøng bieát khaån-thuù phaûi khoâng?’ Ngöôøi kia ñaùp: ‘Bieát.’ Laïi hoûi: ‘Hình daïng cuûa noù theá naøo?’ Ñaùp: ‘Loâng thaân cuûa noù daøi thöôøn thöôït ruû xuoáng nhö quaû Thi-lôïi-sa48.’ Ngöôøi naøy nghe roài, taâm cuõng khoâng hoan hyû. Laïi ñi hoûi ngöôøi ñaõ bieát khaån-thuù

47. Khaån-thuù . Cuõng aâm laø chaân-thuùc-ca. Teân moät loai caây, hoa maøu ñoû nhö thòt töôi. Paøli: kiösuka. 48. Thi-lôïi-sa . Haùn dòch laø hôïp hoan thoï. Paøli: sirìsa, caây Boà-ñeà. Cf. D.ii. 4. Sammaø-sambuddho sirìsassa muøle abhisambuddho, “Ñöùc Phaät ngoài döôùi goác caây Sirìsa maø thaønh Chaùnh giaùc”.

khaùc: ‘OÂng ñaõ bieát khaån-thuù phaûi khoâng?’ Ñaùp: ‘Bieát.’ Laïi hoûi: ‘Hình daùng cuûa noù theá naøo?’ Ngöôøi kia traû lôøi: ‘Noù maøu xanh laù caây, laù boùng, laù daøi roäng nhö caây Ni-caâu-laâu-ñaø49.’ Nhö nhöõng ngöôøi kia, khi hoûi veà khaån-thuù, nghe xong, taâm khoâng hoan hyû. Laïi ñi tìm khaép nôi, nhöng nhöõng ngöôøi thaáy khaån-thuù, tuøy thôøi tuøy sôû kieán cuûa moãi ngöôøi maø traû lôøi; cho neân khoâng gioáng nhau. “Cuõng vaäy, caùc Tyø-kheo, neáu ôû nôi thanh vaéng, chuyeân tinh tö duy, soáng khoâng buoâng lung, nhaân theo phaùp tö duy maø khoâng khôûi leân caùc laäu, taâm ñöôïc giaûi thoaùt vaø tuøy theo sôû kieán cuûa hoï maø kyù thuyeát. Nay oâng nghe Ta noùi thí duï, ngöôøi trí nhôø thí duï seõ hieåu ñöôïc. Thí nhö coù moät quoác vöông bieân ñòa, kheùo chænh trò thaønh quaùch, döôùi cöûa kieân coá, ñöôøng saù baèng phaúng. Boán cöûa thaønh ñaët boán ngöôøi canh gaùc. Taát caû ñeàu thoâng minh trí tueä, bieát ngöôøi ñi ngöôøi ñeán. Trong thaønh naøy, taïi moät con ñöôøng ngaõ tö, an trí giöôøng choõng. Thaønh chuû ngoài treân ñoù.

Neáu coù söù giaû töø phöông Ñoâng ñeán hoûi ngöôøi giöõ cöûa: 'Thaønh chuû ôû ñaâu?' Lieàn ñöôïc traû lôøi: 'Ñang ngoài treân toøa, ôû ngaõ tö ñöôøng, trong thaønh.' Vò söù giaû kia nghe roài, ñeán choã thaønh chuû nhaän chæ thò roài trôû veà ñöôøng cuõ. Nhöõng söù giaû töø Nam, Taây, Baéc, ñeán cuõng hoûi ngöôøi giöõ cöûa: 'Thaønh chuû ôû ñaâu?' Hoï cuõng ñaùp: 'ÔÛ giöõa ngaõ tö ñöôøng, trong thaønh.' Caùc söù giaû kia nghe roài ñeàu ñeán choã thaønh chuû, nhaän chæ thò cuûa oâng, roài moãi ngöôøi trôû veà choã cuõ cuûa mình." Phaät baûo Tyø-kheo: "Ta ñaõ noùi thí duï. Nay seõ noùi yù nghóa. Thaønh laø duï cho saéc thoâ cuûa thaân ngöôøi. Gioáng nhö kinh noùi thí duï caùi traùp raén ñoäc. Kheùo söûa sang töôøng thaønh laø chæ cho chaùnh kieán. Ñöôøng saù baèng phaúng laø noäi saùu nhaäp xöù. Boán cöûa chæ cho boán truù xöù cuûa thöùc. Boán ngöôøi giöõ cöûa chæ cho töù nieäm xöù. Thaønh chuû chæ cho thöùc thuû uaån. Söù giaû laø Chaùnh quaùn. Noùi lôøi nhö thaät laø Boán chaân ñeá. Trôû veà ñöôøng cuõ laø taùm Thaùnh ñaïo." Phaät baûo Tyø-kheo: "Neáu Ñaïi Sö coù nhöõng ñieàu caàn laøm cho ñeä töû; thì nay Ta ñaõ laøm xong. Vì thöông xoùt neân: Nhö kinh thí duï veà caùi traùp raén ñoäc."

49. Ni-caâu-laâu-ñaø . Paøli: nigrodha.

Sau khi Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, chuyeân tinh tö duy, khoâng soáng buoâng lung, tieán tu phaïm haïnh,... cho ñeán khoâng taùi sanh ñôøi sau nöõa, thaønh A-la-haùn. M

KINH 1176. LAÄU PHAÙP50 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät du haønh nhaân gian, giöõa nhöõng ngöôøi hoï Thích; roài ñeán ôû trong vöôøn Ni-caâu-luaät-ñaø, nöôùc Ca-tyø-la-veä. Baáy giôø, nhöõng ngöôøi hoï Thích ôû Ca-tyø-la laøm xong giaûng ñöôøng môùi, chöa coù Sa-moân, Baø-la-moân, thieáu nieân doøng hoï Thích-ca vaø nhaân daân naøo ôû trong ñoù. Hoï nghe Theá Toân du haønh trong nhaân gian, ñeán nöôùc Ca-tyø-la-veä doøng hoï Thích vaø ñang truù trong vöôøn Ni-caâu- laâu-ñaø, giaûng veà nghóa khoå laïc. Hoï baøn vôùi nhau: "Nhaø naøy môùi hoaøn thaønh, chöa coù ai ôû, neân thænh Theá Toân vaø ñaïi chuùng veà ñaây cuùng döôøng, seõ ñöôïc coâng ñöùc phöôùc baùo voâ löôïng, an oån laâu daøi. Roài sau ñoù chuùng ta môùi söû duïng." Baøn luaän xong, hoï cuøng nhau ra khoûi thaønh, ñeán choã Theá Toân, cuùi ñaàu leã döôùi chaân, roài ngoài lui qua moät beân. Baáy giôø, Theá Toân vì nhöõng ngöôøi hoï Thích, dieãn noùi phaùp yeáu, khai thò, soi saùng, laøm cho vui möøng xong, roài ngoài im laëng. Khi aáy, nhöõng ngöôøi hoï Thích töø choã ngoài ñöùng daäy, söûa laïi y phuïc, ñaûnh leã Phaät, ñaàu goái höõu quyø saùt ñaát, chaép tay baïch Phaät: "Baïch Theá Toân, chuùng con nhöõng ngöôøi doøng hoï Thích, laøm xong giaûng ñöôøng môùi, chöa coù ai ôû. Hoâm nay, thænh Theá Toân vaø ñaïi chuùng ñeán giaûng ñöôøng cho chuùng con ñöôïc cuùng döôøng, ñeå chuùng con ñöôïc coâng ñöùc phöôùc lôïi vaø an laïc maõi maõi. Roài sau ñoù chuùng con seõ söû duïng." Baáy giôø, Theá Toân im laëng nhaän lôøi. Khi aáy nhöõng ngöôøi hoï Thích bieát Theá Toân ñaõ nhaän lôøi môøi roài, cuùi ñaàu leã döôùi chaân Phaät roài moãi ngöôøi trôû veà choã cuûa mình. Ngay ngaøy hoâm ñoù, duøng xe chôû heát ñoà ñaïc ñeán trang hoaøng giaûng ñöôøng môùi, traûi saøng toøa

vaø loùt thaûm coû mòn treân ñaát, daàu ñeøn ñaày ñuû. Khi moïi vieäc ñaõ söûa soaïn xong, hoï ñeán choã Phaät, cuùi ñaàu baïch raèng: “Moïi vieäc ñaõ chuaån bò xong roài, mong Ngaøi bieát thôøi.” Baáy giôø, Theá Toân vaø ñaïi chuùng tuøy tuøng tröôùc sau ñi ñeán ngoaøi giaûng ñöôøng. Sau khi röûa chaân, böôùc leân nhaø, ngoài tröôùc caây coät ôû giöõa, höôùng veà Ñoâng. Luùc naøy, caùc Tyø-kheo cuõng röûa chaân xong, laàn

50. Paøli, S. 35. 202. Avassuta.

löôït vaøo giaûng ñöôøng, ngoài quay maët höôùng veà Taây, phía Ñöùc Phaät. Baáy giôø, nhöõng ngöôøi hoï Thích cuõng ngoài quay maët höôùng veà Taây. Baáy giôø, Theá Toân vì nhöõng ngöôøi doøng hoï Thích roäng noùi phaùp yeáu, khai thò, soi saùng, laøm cho vui möøng xong, roài noùi vôùi nhöõng ngöôøi doøng hoï Thích: “Naøy caùc Cuø-ñaøm, ñaõ quaù ñaàu ñeâm, baây giôø caùc ngöôøi coù theå trôû veà Ca-tyø-la-veä.” Khi aáy, nhöõng ngöôøi doøng hoï Thích nghe nhöõng gì Phaät ñaõ daïy, hoan hyû, tuøy hyû ra veà. Baáy giôø, Theá Toân bieát nhöõng ngöôøi hoï Thích ñaõ ñi roài, beøn baûo Ñaïi Muïc-kieàn-lieân: “OÂng neân vì caùc Tyø-kheo thuyeát phaùp cho hoï. Ta ñang ñau löng, caàn ñöôïc nghæ ngôi.” Toân giaû Ñaïi Muïc-kieàn-lieân im laëng nhaän lôøi. Baáy giôø, Theá Toân xeáp y Uaát-ña-la boán lôùp loùt döôùi söôøn vaø cuoán y Taêng-giaø-leâ ñaët döôùi ñaàu laøm goái, naèm nghieâng hoâng beân phaûi, xeáp ñaàu goái chaân leân nhau, coät nieäm vaøo töôùng aùnh saùng, vôùi yù töôûng seõ thöùc daäy. Baáy giôø, Ñaïi Muïc-kieàn-lieân noùi vôùi caùc Tyø-kheo: “Phaùp cuûa Theá Toân ñaõ daïy, khoaûng ñaàu, khoaûng giöõa, khoaûng cuoái ñeàu thieän, nghóa thieän, vò thieän, thuaàn nhaát, maõn tònh, thanh baïch, phaïm haïnh. Hoâm nay, toâi seõ noùi veà phaùp höõu laäu vaø voâ laäu. Caùc oâng haõy laéng nghe: “Theá naøo laø phaùp höõu laäu? Phaøm phu ngu si voâ hoïc, khi maét thaáy saéc roài, vôùi saéc ñaùng nhôù khôûi leân öa ñaém, vôùi saéc khoâng ñaùng nhôù khôûi leân chaùn gheùt, khoâng truï vaøo thaân nieäm xöù, khoâng coù moät phaàn trí ñoái vôùi taâm giaûi thoaùt vaø tueä giaûi thoaùt; ñuû caùc thöù phaùp aùc baát thieän khôûi leân, khoâng ñöôïc hoaøn toaøn dieät tröø, khoâng vónh vieãn hoaøn toaøn ñoaïn taän. Ñoái vôùi tai, muõi, löôõi, thaân, yù laïi cuõng nhö vaäy. Naøy Tyø-kheo, ngöôøi nhö vaäy Thieân ma Ba-tuaàn seõ ñeán choã hoï ñeå doø xeùt nhöõng choã yeáu keùm tai haïi, ôû nôi maét thaáy saéc, maø naém choã ñöôïc sô hôû. Ñoái vôùi tai nghe aâm thanh, muõi ngöûi muøi, löôõi nieám vò, thaân vôùi xuùc, yù vôùi phaùp cuõng laïi nhö vaäy, lieàn naém ñöôïc choã sô hôû. Gioáng nhö ñoáng coû khoâ, noåi löûa boán beân, bò chaùy tieâu töùc thì. Cuõng vaäy, Tyø-kheo, ôû nôi saéc ñöôïc nhaän thöùc bôûi maét cuûa Tyø-kheo, Thieân ma Ba-tuaàn lieàn naém ñöôïc choã sô hôû. Cuõng vaäy, Tyø-kheo, khoâng thaéng ôû nôi saéc. Tai

ñoái vôùi tieáng, muõi ñoái vôùi muøi, löôõi ñoái vôùi vò, thaân ñoái vôùi xuùc, yù ñoái vôùi phaùp, … ñoái vôùi bò phaùp cheá phuïc, khoâng thaéng ñöôïc phaùp. Khoâng thaéng saéc, khoâng thaéng aâm thanh, muøi thôm, vò ngoït, xuùc chaïm vaø phaùp. Cuõng laïi khoâng thaéng yù, cuøng caùc phaùp aùc baát thieän phieàn naõo, thieâu böùc, khoå baùo vaø seõ bò sanh, giaø, beänh, cheát ôû ñôøi vò lai. Chö Toân

giaû, Ta ñaõ töï thaân nhaän laõnh caùc phaùp höõu laäu naøy töø Ñöùc Theá Toân. Ñoù goïi laø 'kinh Phaùp Höõu Laäu'. "Theá naøo laø phaùp voâ laäu? Thaùnh ñeä töû ña vaên maét thaáy saéc, ñoái vôùi saéc ñaùng nhôù khoâng khôûi öa ñaém, vôùi saéc khoâng ñaùng nhôù khoâng khôûi chaùn gheùt, coät nieäm an truï, voâ löôïng taâm giaûi thoaùt, tueä giaûi thoaùt, bieát moät caùch nhö thaät. Caùc phaùp aùc baát thieän ñaõ khôûi kia bò dieät taän khoâng dö taøn. Tai, muõi, löôõi, thaân, yù laïi cuõng nhö vaäy. Tyø- kheo nhö vaäy, aùc Ma Ba-tuaàn coù ñeán doø xeùt tìm sôû ñoaûn nôi saéc ñöôïc thaáy bôûi maét, cuõng khoâng theå tìm ñöôïc sôû ñoaûn. Tai ñoái vôùi tieáng, muõi ñoái vôùi muøi, löôõi ñoái vôùi vò, thaân ñoái vôùi xuùc, yù ñoái vôùi phaùp, ñeå tìm caàu choã yeáu keùm, cuõng khoâng tìm ñöôïc choã yeáu keùm ñoù. Gioáng nhö laàu caùc, neáu töôøng vaùch kieân coá, cöûa ngoõ nhieàu lôùp ñoùng, laáp daøy kín, duø ñoát löûa boán beân cuõng khoâng theå chaùy ñöôïc. Caùc Tyø-kheo naøy cuõng laïi nhö vaäy, duø Ma Ba-tuaàn ñeán choã doø xeùt ñeå tìm toøi choã yeáu cuõng khoâng theå tìm ñöôïc. Tyø-kheo nhö vaäy, coù theå thaéng ñöôïc saéc kia, khoâng bò saéc chieát phuïc. Vaø thaéng ñöôïc tieáng, muøi, vò, xuùc vaø phaùp khoâng bò nhöõng phaùp aáy chieát phuïc. Neáu thaéng ñöôïc saéc, tieáng, muøi, vò, xuùc, phaùp roài thì cuõng thaéng luoân ñoái vôùi nhöõng phaùp aùc baát thieän, phieàn naõo, khoå baùo daãy ñaày, cuøng sanh, giaø, beänh, cheát ñôøi vò lai. Töï thaân toâi nhaän ñöôïc phaùp naøy töø Ñöùc Theá Toân. Ñoù goïi laø 'kinh Phaùp Voâ Laäu'." Baáy giôø, Theá Toân bieát Ñaïi Muïc-kieàn-lieân thuyeát phaùp xong, ngoài daäy coät nieäm tröôùc maët, baûo Muïc-kieàn-lieân: "Laønh thay! Laønh thay! Muïc-kieàn-lieân, vì ngöôøi thuyeát kinh phaùp naøy, laøm lôïi ích nhieàu nôi, vöôït qua nhieàu phieàn naõo vaø an laïc trôøi, ngöôøi laâu daøi." Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Caùc oâng neân thoï trì kinh Phaùp Höõu Laäu, Voâ Laäu naøy. Haõy noùi roäng cho moïi ngöôøi. Vì sao? Vì nghóa lyù ñaày ñuû, phaùp ñaày ñuû, phaïm haïnh ñaày ñuû, khai môû thaàn tuùc, höôùng thaúng Nieát-baøn,... cho ñeán ngöôøi

thieän nam coù loøng tin, ôû nhaø hay xuaát gia cuõng neân thoï trì ñoïc tuïng vaø noùi roäng cho moïi ngöôøi." Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh. M KINH 1177. SOÂNG TRO51 Toâi nghe nhö vaày: Moät thôøi Ñöùc Phaät ôû trong vöôøn Caáp coâ ñoäc, röøng caây Kyø-ñaø, nöôùc Xaù-veä. Baáy giôø, Theá Toân baûo caùc Tyø-kheo: "Thí nhö coù moät soâng tro, bôø Nam raát noùng, nhieàu gai nhoïn, ôû nôi toái taêm, coù nhieàu toäi nhaân ôû trong soâng troâi daït theo doøng. Trong ñoù coù moät ngöôøi thoâng minh trí tueä, khoâng ngu si, öa laïc chaùn khoå, ham soáng sôï cheát, töï nghó: 'Hieän taïi ta vì duyeân gì maø ôû soâng tro naøy, bôø Nam thì noùng böùc laïi nhieàu gai nhoïn; ôû nôi toái taêm, troâi daït theo doøng nhö vaäy? Ta seõ duøng chaân tay laøm phöông tieän, bôi ngöôïc doøng leân.' Daàn daàn thaáy ñöôïc chuùt aùnh saùng, ngöôøi aáy thaàm nghó, 'Ta ñaõ gaéng söùc môùi thaáy ñöôïc chuùt aùnh saùng naøy.' Roài laïi vaän duïng tay chaân, gaéng theâm, noã löïc theâm vaø thaáy ñöôïc ñaát baèng. Töùc thì ñöùng laïi ñoù quan saùt chung quanh, thaáy nuùi ñaù lôùn nguyeân veïn khoâng bò lôû, khoâng suït, khoâng bò ñuïc thuûng. Lieàn leo leân treân, laïi thaáy ao nöôùc

trong maùt coù ñuû taùm phaàn: maùt laïnh, ngon ngoït, nheï nhaøng, eâm dòu, thôm tho, trong xanh, khi uoáng khoâng bò ngheïn, khoâng trôû ngaïi trong coå, ñaõ uoáng vaøo roài thì thaân theå an laïc. Ngöôøi aáy lieàn vaøo trong ñoù, hoaëc uoáng hoaëc taém, xa lìa ñöôïc phieàn naõo. Sau ñoù, leo leân treân nuùi lôùn, gaëp baûy loaøi hoa: hoa Öu-baùt-la, hoa Baùt-ñaøm-ma, hoa Caâu-maâu- ñaàu, hoa Phaân-ñaø-lôïi, hoa Tu-kieân-ñeà, hoa Di-ly-ñaàu-kieân-ñeà, hoa A- ñeà-muïc-ña, nghe thaáy muøi höông thôm. Roài laïi leân nuùi ñaù, thaáy toøa nhaø boán taàng caáp, lieàn ngoài treân aáy; thaáy maøn che coù naêm truï, lieàn vaøo trong ñoù, ñieàu thaân ngoài ngay thaúng. ÔÛ trong naøy, ñaày ñuû goái meàn, raûi hoa khaép nôi, trang hoaøng ñeïp ñeõ; töï do ngoài naèm, gioù maùt boán beà, laøm cho thaân theå an oån. Ngoài treân cao, vò aáy nhìn xuoáng caát lôùn tieáng

51. Paøli, khoâng thaáy töông ñöông.

xöôùng raèng: “Hôõi chuùng sanh, caùc Hieàn chaùnh só trong soâng tro! Soâng naøy bôø Nam noùng böùc, phaàn nhieàu laø gai nhoïn; nôi naøy toái taêm, neân tìm caùch ra khoûi soâng naøy!” Coù ngöôøi nghe ñöôïc nhöõng lôøi naøy, nöông theo tieáng, hoûi raèng: “Höôùng naøo ra ñöôïc? Theo choã naøo ñeå ra?” “Trong ñoù coù lôøi noùi: “Ngöôi caàn gì hoûi, choã naøo ra ñöôïc? Caùi ngöôøi lôùn tieáng goïi kia, chính noù cuõng khoâng bieát, khoâng thaáy theo choã naøo ñeå ra. Noù cuõng ôû laïi trong soâng tro naøy, bôø Nam noùng böùc, phaàn nhieàu gai nhoïn; ôû ñaây toái taêm, theo doøng troâi xuoáng. Hoûi noù laøm gì! “Nhö vaäy, Tyø-kheo, Ta noùi thí duï naøy, nay Ta seõ giaûi thích nghóa cuûa noù. “Tro chæ cho ba aùc giaùc baát thieän52. Nhöõng gì laø ba? Laø duïc giaùc, nhueá giaùc vaø haïi giaùc. “Soâng chæ cho ba aùi: Duïc aùi, saéc aùi, voâ saéc aùi. Bôø Nam raát noùng böùc chæ cho noäi ngoaïi saùu nhaäp xöù. Phaàn nhieàu laø gai nhoïn chæ cho naêm coâng naêng cuûa duïc. Choã toái taêm chæ cho voâ minh che laáp tueä nhaõn. Nhieàu ngöôøi chæ cho phaøm phu ngu si. Doøng laø chæ cho soâng sanh töû. Trong ñoù coù moät ngöôøi khoâng ngu khoâng si laø chæ cho Ñaïi Boà-taùt. Duøng tay chaân laøm phöông tieän bôi ngöôïc doøng laø chæ cho tinh caàn tu hoïc. Thaáy moät chuùt aùnh saùng aån hieän laø ñöôïc phaùp nhaãn. Gaëp ñöôïc ñaát baèng laø chæ cho trì giôùi. Quan saùt boán phöông laø chæ cho thaáy ñöôïc boán Chaân ñeá. Nuùi ñaù lôùn laø chæ cho Chaùnh kieán. Nöôùc taùm phaàn laø chæ cho taùm Thaùnh ñaïo. Baûy loaøi hoa laø chæ cho baûy Giaùc chi. Nhaø boán taàng caáp laø chæ cho boán Nhö yù tuùc. Naêm truï maøn che laø chæ cho naêm Caên: Tín, Taán, Nieäm, Ñònh, Tueä. Thaân ngoài ngay thaúng laø chæ cho Voâ dö Nieát-baøn. Raûi hoa khaép nôi laø chæ cho caùc thieàn ñònh, giaûi thoaùt, tam-muoäi, chaùnh thoï. Töï do ngoài naèm laø chæ cho Nhö Lai, ÖÙng Cuùng, Ñaúng Chaùnh Giaùc. Gioù thoåi boán beà laø chæ cho boán taâm taêng tröôûng hieän phaùp laïc truï53. Caát tieáng keâu goïi laø chæ cho Chuyeån phaùp luaân. Kia coù ngöôøi hoûi: ‘Chö Hieàn chaùnh só ra choã naøo?’ laø chæ

52.

Töùc ba baát thieän taàm: tham baát thieän taàm, saân baát thieän taàm, haïi baát thieän taàm.

53.

Chæ boán thieàn.

cho Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân vaø caùc Tyø-kheo Hieàn thaùnh. ÔÛ trong ñoù coù lôøi noùi: ‘Ngöôi caàn gì hoûi, choã naøo ra ñöôïc? Caùi ngöôøi kia cuõng khoâng bieát, khoâng thaáy theo choã naøo ñeå ra. Noù cuõng ôû laïi trong soâng tro naøy, bôø Nam noùng böùc, phaàn nhieàu gai nhoïn; vaø choã toái taêm theo doøng troâi xuoáng’, chæ cho luïc sö vaø caùc ngöôøi taø kieán. Ñoù laø Phuù-lan- na Ca-dieáp, Maït-giaø-leâ Cuø-xaù-leâ Töû, Taùn-xaø-da Tyø-la-chi Töû, A-kyø- ña-chæ-xaù Khaâm-baø-la, Giaø-caâu-la Ca-ñaøn-dieân, Ni-kieàn-lieân-ñaø-xaø- ñeà Phaát-ña-la vaø nhöõng ngöôøi taø kieán khaùc. “Nhö vaäy, Tyø-kheo, Ñaïi Sö vì caùc ñeä töû maø laøm nhöõng vieäc caàn laøm. Nay Ta ñaõ laøm xong. Baây giôø, caùc oâng phaûi laøm nhöõng vieäc caàn laøm nhö Ta ñaõ noùi trong kinh Traùp Raén Ñoäc.” Phaät noùi kinh naøy xong, caùc Tyø-kheo nghe nhöõng gì Phaät daïy, hoan hyû phuïng haønh.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.